

Vari
Makfarlejn

Čim

sam
te

videla

Prevela
Tatjana Milosavljević

■ Laguna ■

Naslov originala

Mhairi McFarlane

YOU HAD ME AT HELLO

Copyright © Mhairi McFarlane 2012

Translation copyright © 2015 za srpsko izdanje, LAGUNA

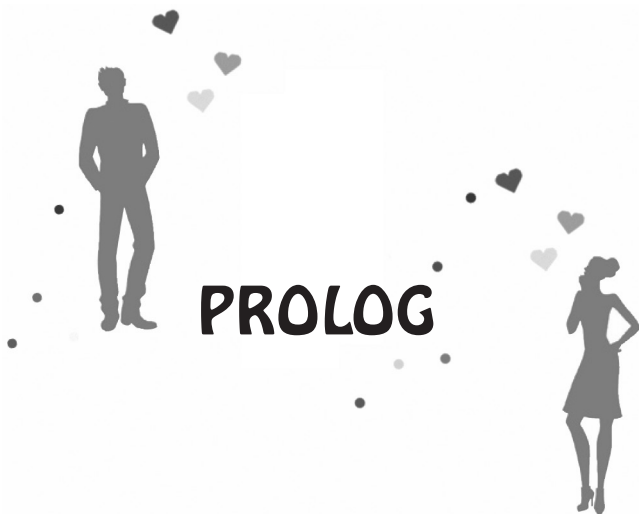

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Za Dženi,
koju sam pronašla na univerzitetu*

„O, jebote, izem ti sreću...“

„Šta je bilo?“, upitala sam.

Pokušavala sam da oteram vrlo drčnu i neustrašivu osu od svoje limenke koka-kole. Ben je zaklanjao lice dlanom, ali tako je samo bio još upadljiviji.

„Profesor Makdonald. Znaš ga, Jajoglavi Makmafin. Trebalo je da mu predam seminarski rad o Kitsu još pre nedelju dana. Je l' me video?“

Pogledala sam preko. Na drugoj strani travnjaka posutog mrvicama poslepodnevnog sunca profesor je u pola koraka stao i imitirao lorda Kičenera, sa uprtim prstom i nečujno izgovorenim „TI“.

„Ovaj, jeste.“

Ben me je gledao virkajući između prstiju.

„Jeste kao možda jeste ili kao jebiga jeste?“

„Kao uštogljeni, debeljušni, ćelavi škotski projektil zemlja – zemlja ima tvoje tačne koordinate i vitla preko travnjaka pravo prema tebi jeste.“

„Dobro, okej, misli, misli...“, mrmljao je Ben podigavši pogled ka krošnji drveta pod kojim smo sedeli.

„Popećeš se na drvo? Zato što profesor Makdonald liči na čoveka spremnog da čeka vatrogasce u sumrak.“

Ben je prelazio pogledom preko ostataka užine i naših torbi na zemlji, kao da se u njima krije rešenje. Ja pak nisam mislila da će biti od pomoći ako uvaženi naučnik dobije *Karimorovim* ruksakom po licu. A onda se Benov pogled zadržao na mojoj desnoj ruci.

„Mogu li da pozajmim tvoj prsten?“

„Razume se. Ali nije čaroban, da znaš.“ Zgulila sam ga s prsta i pružila mu ga.

„Ustani.“

„A?“

„Ustani.“

Ustala sam, otirući travu s farmerki. Ben je balansirao klečeći na jednom kolenu i visoko podigao komad prilično darkerskog srebrnog nakita koji sam kupila za četiri funte na studentskoj pijaci. Prasnula sam u smeh.

„Jaoj... *idiote jedan*...“

Profesor Makdonald je stigao do nas.

„Bene Morgane...!“

„Izvinite, gospodine, ali uhvatili ste me usred nečega veoma važnog.“

Ponovo se okrenuo prema meni.

„Znam da nam je samo dvadeset godina i da je ova prosidba možda došla malo preuranjeno usled... spoljnih pritisaka. Ali, nevezano s tim, ti si predivna. Znam da nikad više neću sresti ženu do koje će mi biti stalo kao do tebe. To osećanje samo narasta i narasta...“

Profesor Makdonald je skrstio ruke na grudima, ali – neverovatno – osmehivao se. Benova bezočna drskost ponovo je trijumfovala.

„Jesi li siguran da to osećanje nije osveta kukuruza šećerca i tortilja s viršlama iz konzerve što ste ih ti i Kev sinoć jeli?“, upitala sam.

„Ne! Blagi bože – potpuno si me osvojila. Moju glavu, moje srce, moju utrobu...“

„Pažljivo, momče, na tvom mestu ne bih mnogo dalje nabrajao“, umešao se profesor Makdonald. „Teret istorije je na tvojim plećima. Misli na potomke. Tvoja priča treba da ih nadahne.“

„Hvala, gospodine.“

„Tebi ne treba žena, nego lek protiv dijareje“, kazala sam.

„Trebaš mi *ti*. Šta kažeš? Udaj se za mene. Jednostavno venčanje. Posle možeš da se useliš u moju sobu. Imam dušek na naduvavanje i uflekani peškiri koji možeš da smotaš pod glavu umesto jastuka. A Kev usavršava recept za patatas bravas, u kom se krompir bari u *Hajncovoj* paradajz-čorbi.“

„Ponuda je stvarno divna, Bene, ali žalim slučaj. Ne.“

Ben se okrenuo prema profesoru Makdonaldu.

„Trebaće mi hitno odsustvo zbog smrtnog slučaja. Mog.“

Kući sam stigla malo kasnije nego obično, utrčavši kroz vrata gonjena onom jedinstvenom mančesterskom kišom koja uspeva da pada vertikalno i horizontalno u isto vreme. Sa mnom je ušlo toliko vode da se čini kao da me je plima nanela i sad se povlači ostavljajući me u podnožju stepenica poput gužve morske trave.

Moja kuća, čini mi se, deluje prijateljski i nepretenciozno. Dvominutni obilazak bio bi vam dovoljan da nas svrstate među zaposlene „profesionalce“ u ranim tridesetim, bez dece. Uramljeni printovi Risovih muzičkih heroja. Ofucani šik, mada malo više ofucan i malo manje šik. I tamnoplava masna farba na širokim podnim lajsnama zbog koje mama frkće: „Liči na opštinski stan.“

Kuća miriše na večeru, začine i toplinu, a opet, pouzdano osećam hladnoću u vazduhu. Naslućujem Risovo naopako raspoloženje još pre no što ga ugledam. Dok ulazim u kuhinju, nešto u njegovim napetim ramenima dok stoji pored šporeta kazuje mi da nisam pogrešila.

„Dobro veče, dušo“, kažem izvlačeći iz okovratnika nakvašenu kosu i razmotavajući ešarpu. Drhtim, ali korak mi je poletan kao kad je vikend. Petkom se sve malo lakše podnosi.

On progunda nešto nerazgovetno, što bi moglo biti i zdravo, ali ne pokušavam da doznam kako ne bih bila optužena za početak neprijateljstva.

„Jesi li donela disk iz poreskog?“, upita on.

„Joj, sranje, zaboravila sam.“

Ris se okrene na peti, u ruci mu visi nož. To je bio zločin iz strasti, časni sude. Kada je reč o taksama za kola i parkiranje, Ris ne podnosi kašnjenje.

„Juče sam te podsetio! A sad je prekasno.“

„Izvini, sutra ću.“

„Nisi ti ona koja mora da vozi bez papira.“

Nisam ni ona koja je zaboravila da uzme disk prošlog vikenda, sudeći po napomeni na kalendaru ispisanoj njegovim rukopisom. Ne pominjem to. Prigovor: polemički.

„Odvuku ih na otpad, znaš, čak i ako ih ostaviš parkirana na trotoaru. Ne tolerišu ni sekund kašnjenja. Nemoj mene da kriviš kad ga spljeskaju na veličinu Nodija* i budeš morala da se voziš autobusom.“ Ugledam u mislima sebe s plavom spavaćom kapom s praporcem na vrhu.

„Sutra ujutru ću. Ne brini.“

Okrene mi leđa i nastavi da tranžira onu papriku, koja – može da bude mada ne mora da znači – ima moj lik. Pri-setim se da imam nešto čime ću ga odobrovoljiti i izađem da izvadim bocu crnog iz *Odbinsove* torbe, s koje kaplje voda.

Naspem dve velike čaše i kažem: „Nazdravlje, Uško.“

„Uško?“

* Nodi i Uško su junaci crtane serije *Nodi u zemlji igračaka*. (Prim. prev.)

„Nodi. Nema veze. Šta ima novo kod tebe?“

„Ništa.“

Ris je grafički dizajner u marketinškoj kompaniji. Mrzi to. A još više mrzi da priča o tome. Zato, međutim, obožava grozne priče iz kojih izveštaja sa suđenja u mančesterskom Kraljevskom sudu.

„Dakle, jedan čovek je danas, na izrečenu kaznu doživotne robije bez prava pomilovanja, reagovao besmrtnim rečima: 'Turi si to nepravedno govno tamo di sunce ne sija.'“

„Ha-ha. I je l' stvarno?“

„Nepravedno? Ma jok. Ubio je nekoliko ljudi.“

„A je l' smeš da staviš 'turi si to govno' u *Mančester ivning njuz*?“

„Samo sa zvezdicama. Ono što je govorila njegova porodica morala sam da eufemizujem kao 'emotivne uzvike i molbe iz publike što je s galerije pratila suđenje'. Jedina reč upućena sudiji a da nije bila psovka, bila je 'matori'.“

Kikoćući se, Ris odnosi svoju čašu u dnevnu sobu. Idem za njim.

„Danas sam se malo bavila istraživanjem muzike za svadbu“, kažem sedajući. „Mama me udavi zgražavajući se zbog toga što je *sestrić Margaret Dramond iz kluba za mešenje kolača imao di-džeja s bejzbol kapom koji je puštao 'razvratne i kakofonične pesme o guranju i pukotinama' pre no što su devojčice što su bacale cveće i dečaci što su nosili prstenje otišli na spavanje.*“

„Super zvuči. Može li da nam nabavi njegov broj? Mada možda ne bi bilo loše da kapu ostavi kod kuće.“

„Mislila sam da bismo mogli imati živu muziku i pevača. Neko s posla je angažovao Elvisovog imitatora, zovu ga Elvis iz Maklsfilda. Brilljantno zvuči.“

Ris se namrgodi. „Neću da mi neki ofucani matori debeli moron s briljantinom na glavi peva *Love Me Tender*. Venčavamo se u mančesterskoj Gradskoj većnici, a ne u Maloj Meksvadba kapeli u Vegasu.“

Progutam ovo, mada nije baš lako skliznulo. *Oprosti što se trudim da bude i zabavno.*

„O. Dobro. Pomislila sam da bi nasmejalo narod, znaš, pokrenulo žurku. Šta si ti imao na umu?“

Slegne ramenima.

„Nem' pojma.“

Njegovo inačenje i naglašen pogled govore da možda ne uočavam nešto.

„Osim... ako ne želiš da vi svirate?“

Pretvara se da razmišlja.

„Pa, valjda bismo mogli. Pitaću momke.“

Risov bend. Reci da su „u Oejzis fazonu“ i ubiće te. Mada ima mnogo perjanih jakni i prepirki. Ono što oboje znamo ali nikad ne pominjemo jeste da se nadao kako će njegova prethodna grupa, u vreme kad je bio u Šefildu, postići nešto, dok je ovo, s trideset i nešto, samo hobi. Oduvek sam prihvatila to što delim Risa s njegovom muzikom. Samo – nisam očekivala da ću to morati i na dan venčanja.

„Mogli biste da svirate prvih pola sata, možda, pa da posle vas krene di-džej.“

Ris napravi grimasu.

„Neću da teram ljude da vežbaju i postavljaju instrumente da bi svirali samo toliko.“

„U redu, onda duže, ali to je naše venčanje, a ne gaža.“

Osećam kako se skupljaju i nadiru olujni oblaci, grmljavina je na pomolu. Njegovu narav, ovu vrstu rasprave, poznajem kao svoj džep.

„Neću ni di-džeja“, doda on.

„Zašto?“

„Uvek su nikakvi.“

„Hoćeš da vi svirate od početka do kraja?“

„Pušćaćemo ajpod kompilacije, neki onlajn striming, šta god. Podesićemo na nasumični redosled.“

„Važi.“

Trebalo bi da se manem ovoga, da pokušam kad bude bolje raspoložen, međutim, ne mogu.

„Ali imaćemo Bitlse i Abu, i stvari za stariju generaciju? Neće ukapirati ako se sve svede na 'jebite se, neću da radim ono što mi kažete' i treštanje pojačala.“

„*Dancing Queen*? Ma nema šeme. I pored toga što tvoj rođak Alan želi da đuska uz to.“ On napući usne i izvede „mlataranje rukama u nivou bradavica“ u fazonu Patka Orvila,* gest koji se može smatrati nepotrebno provokativnim.

„Zašto moraš da se ponašaš kao da ti je sve ovo silna gnjavaža?“

„Mislio sam da želiš da se venčamo pod našim uslovima, na naš način. Dogovorili smo se.“

„Da, pod našim uslovima. A ne pod tvojim“, kažem. „Hoću da imaš prilike da popričaš s našim prijateljima i porodicom. To je žurka za sve.“

Pogled mi padne na verenički prsten. Ček, zašto se ono beše venčavamo? Pre nekoliko meseci slavili smo u grčkom restoranu pozamašni bonus koji je Ris dobio na poslu i bili smo pripiti od previše uza. To nam je palo na pamet kao dobar način da potrošimo te pare. Dopala nam se ideja o velikoj svadbi, složili smo se da je verovatno „vreme“. Nije bilo

* *Orville the Duck*, lutka poznatog trbuhozborca Kita Harisa. (Prim. prev.)

prosidbe, Ris je samo dopunio moju čašu i rekao: „Jebiga, što da ne, a?“ i namignuo mi.

Te večeri, u toj sparnoj i bučnoj restoranskoj sali, to je delovalo kao tako bezbedna, ispravna i očigledna odluka. Usput smo gledali trbušnu plesačicu kako diže penzionere da vrckaju kukovima zajedno s njom, smejući se dok nas nije zaboleo stomak. Volim Risa i pretpostavljam da je u osnovi mog pristanka bilo prihvatanje sledeće činjenice: pa dobro, a za koga drugog da se udam? Tačno, negde ispod površine je sve vreme tinjalo nezadovoljstvo. Ali poput ukljanjanja upornih tačkica buđi u čošku na drugom kraju kupatila, rešavanje problema zahteva mnogo truda, a mi nikad nismo našli vremena za to.

Iako smo dovoljno dugo čekali, nikad nisam istinski sumnjala da ćemo ozvaničiti stvari. Premda je Ris još imao neukročenu kosu i nosio večitu studentsku uniformu sastavljenu od štokavih majica s logom benda, dronjavih farmerki i starki, znala sam da se, ispod svega toga, krije neko ko želi papir pre no što dođu deca. Čim smo se vratili kući, telefonirali smo i mojim i njegovim roditeljima, navodno da bismo podelili radost s njima, a možda i zato da se ne bismo popišmanili kad se otreznimo. Nije bilo mesečine i sonata, ali što bi rekao Ris, život nije takav.

Zamišljam sada taj dan, navodno najsrećniji dan našeg života, ispunjen kompromisima i progutanom ljutnjom, s Risom koji se dignutog nosa druži samo s ortacima iz benda, baš kao što je bilo i kad sam ga upoznala, kad je pripadanje njegovoj ekipi bilo jedina i najveća želja mog nerazvijenog srčanog mišića.

„Dokle će bend biti treća osoba u ovoj vezi? Hoćeš li da provodiš vreme na probama dok ja sedim kod kuće s uplakanom bebom?“

Ris odmakne čašu od usana.

„Odakle ti sad pa to? Šta, moram da postanem neko drugi, da se odrekнем nečega što volim da bih bio dovoljno dobar za tebe?“

„Nisam to rekla. Samo ne mislim da bi tvoje sviranje trebalo da nas sprečava da budemo zajedno na dan našeg venčanja.“

„Ha. Imaćemo posle *ceo život da ga provedemo zajedno.*“

Kaže to kao da govori o robiji u Strejndžvejsu,* sve sa silovanjem pod tuševima, drilovanjem u dvorištu u šest ujutru i krijumčarenjem šifrovanih poruka onima napolju. Ne. Pušta. Me. U. Pab...

Duboko uzdahnem i osetim pod rebrima nešto tvrdo i teško, bol koji bih mogla pokušati da ublažim vinom. Nekad mi je uspevalo.

„Nisam sigurna da je venčanje dobra ideja.“

Izgovorila sam to. Misao koja me je ključala iznutra izronila je iz podsvesti u svest i potom nastavila dalje, izašavši mi kroz usta. Iznenađuje me što ne želim da povučem to što sam rekla.

Ris slegne ramenima.

„Lepo sam rekao da je trebalo da zбриšemo u inostranstvo. Ti si htela da to obavimo ovde.“

„Ne, hoću da kažem kako ne mislim da je venčanje kao takvo trenutno dobra ideja.“

„Pa, ispašće jebeno bezvezno ako sad otkažemo.“

„Što nije dovoljno dobar razlog da teramo do kraja.“

Daj mi razlog. Možda *ja* šaljem očajničke šifrovane poruke. Jasno mi je da sam konačno shvatila, da sam se probudila, ali Ris ne čuje nuždu u mom glasu. Rekla sam nešto što ne govorimo. Odbijanje da sluša nije dovoljan odgovor.

* *Strangeways*, lokalni zatvor u Mančesteru. (Prim. prev.)

On ispusti teatralan uzdah pun neartikulisane iznurenosti izazvane strašnim iskušenjima života sa mnom.

„Kako god. Otkako si ušla u kuću, pokušavaš da zapodeneš svađu.“

„Nije tačno!“

„A sada ćeš da se duriš ne bi li me prisilila da pristanem na nekakvog di-džeja, koji će puštati gluposti na koje ti i tvoje kretensko društvo sečete vene kad se uroljate. Nek ti bude. Angažuj ga, uradi sve po svome, neću da traćim vreme na raspravu.“

„Kretensko?“

Ris otpije gutljaj vina, pa ustane.

„Ništa, odoh da kuvam večeru.“

„Tebi se ne čini da nam to što ne uspevamo da se dogovorimo možda nešto kazuje?“

On opet sedne, svom težinom.

„Zaboga, Rejčel, ne drami, ovo je i bez toga bila duga nedelja. Nemam snage za scene.“

I ja sam umorna, ali ne od pet radnih dana. Umorna sam od silnog pretvaranja. Spremamo se da bacimo hiljade funti na pretvaranje pred svim ljudima koji nas najbolje poznaju i muka mi je od same pomisli na to.

Stvar je u tome da je Risovo nerazumevanje logično. Njegovo ponašanje je uobičajeno. Ovo je uobičajeno. Ali nešto u meni je puklo. Deo mog mehanizma se konačno pohabao, kao pouzdani uređaj koji radi i radi, a onda jednog dana više ne radi.

„Naše venčanje nije dobra ideja i tačka“, kažem. „Zato što nisam sigurna ni da je dobra ideja da uopšte budemo zajedno. Nismo srećni.“

Ris izgleda malčice preneraženo. Potom mu se lice zatvori, ponovo se pretvori u masku inata.

„Nisi srećna?“

„Ne, nisam srećna. A jesi li ti?“

On čvrsto zatvori oči, uzdahne i uštine se za koren nosa.

„Stvarno čudno, ali ovog časa baš i nisam.“

„A generalno?“, navalim.

„Šta je sreća, kad si već potegla to pitanje? Da trčkaram po livadama ustondiran, u providnoj bluzi, i berem bele rade? Onda ne, nisam srećan. Volim te i mislio sam da me voliš dovoljno da se potrudiš. Ali to očigledno nije slučaj.“

„Postoji sredina između duvanja trave među belim radama i neprestanih svađa.“

„Odrasti, Rejčel.“

Na sve moje sumnje Ris je oduvek spremno reagovao nabusitim „odrasti“ ili „preboli“. Svi ostali znaju šta su veze, a ti imaš nerealna očekivanja. Nekad mi se ta izvesnost dopadala. Sad više nisam tako sigurna.

„Nije dovoljno“, kažem.

„Šta to pričaš? Hoćeš da se iseliš?“

„Da.“

„Ne verujem ti.“

Posle ovoliko vremena, ni ja. Ubrzanje je bilo poprilično, ni od čega do raskida u roku od nekoliko minuta. Od brzine su mi se takoreći obrazi otromboljili. Moguće je da je ovo razlog što smo toliko dugo odlagali da stanemo pred matičara. Znali smo da će to povući za sobom određena teška pitanja.

„Sutra ću početi da tražim stan.“

„Znači, tebi sve ovo, posle trinaest godina, toliko vredi?“ upita on. „Nećeš da na venčanju bude sve kako ja hoću – čao, vidimo se?“

„Zapravo nije stvar u venčanju.“

„Čudno kako su ti ovi problemi zasmetali sad kad ne uspevaš da izboksuješ da sve bude po tvome. Nešto se ne sećam ove... *introspekcije* onda kad sam kupovao prsten.“

U pravu je. Jesam li isposlovala ovu svađu da bih sebi dala razlog? Jesu li moji razlozi dovoljno dobri? Popuštam. Možda ću se sutra probuditi i pomisliti kako je sve ovo bila greška. Možda će se ovo mračno, apokaliptično raspoloženje stravične lucidnosti razvedriti i raščistiti poput ove kiše što još pljušti napolju. Možda bismo sutra mogli da izađemo na ručak, da zapisujemo na salveti pesme koje oboje želimo da čujemo, da ponovo osetimo zanos...

„Okej... da bi ovo upalilo, ponešto moramo da menjamo. Moramo prestati da se sve vreme hvatamo za gušu. Moramo da odemo u savetovalište ili tako negde.“

Može da mi ponudi malo više od ništa i ostaću. Eto koliko je jadna moja rešenost.

Ris se namršti.

„Nema šeme da sedim tamo dok ti nekom drkadžiji s cvikerima na nosu u opštinskom bračnom savetovalištu pričaš kakvo sam đubre prema tebi. Nema odlaganja venčanja. Ili radimo po planu, ili ništa od toga.“

„Govorim o našoj budućnosti, o tome da li je uopšte imamo, a tebi je stalo samo do toga šta će ljudi pomisliti ako otkazemo venčanje?“

„Nisi ti jedina koja sme da daje ultimatum.“

„Je l' ovo igra?“

„Ako posle ovoliko vremena nisi sigurna, nikad nećeš ni biti. Tu nema o čemu da se razgovara.“

„Tvoj izbor“, kažem drhtavim glasom.

„Ne, *tvoj izbor*“, frkne on. „Kao i uvek. Posle svega što sam zbog tebe žrtvovao...“

Od ovoga odskočim uvis, uhvati me ona vrsta besa od kog lebdiš pola metra iznad zemlje, kao da imaš raketne motore na petama.

„Nisi se ti ničega odrekao zbog mene! Prelazak u Manchester je bio tvoja odluka! Ponašaš se kao da sam ti dužna nešto što ti nikad ne mogu vratiti, a to je čisto sranje! Taj bend bi se svakako raspao! Nemoj mene da kriviš zato što TI NISI USPEO.“

„Kakvo si ti sebično, razmaženo derište“, zaurla on na mene, takođe ustavši, zato što urlanje iz sedećeg položaja nikad nije delotvorno. „Ti hoćeš ono što hoćeš, i ne pomišljaš na to čega drugi moraju da se odreknu da bi se to tvoje ostvarilo. Isto radiš i s ovim venčanjem. Ti si najgora vrsta sebičnjaka baš zato što misliš kako nisi sebična. A što se benda tiče, jebote, kako se usuđuješ da kažeš da znaš kako bi na kraju ispalo. Da mogu da se vratim u to vreme i počnem iznova...“

„Ma nemoj mi reći!“, vrisnem.

Oboje samo stojimo teško dišući, meksički obračun udvoje s rečima umesto oružja.

„Dobro. U redu“, naposletku će Ris. „Ja odoh kod svojih za vikend – neću da ostanem ovde i trpim ovo sranje. Počni da tražiš sebi stan.“

Sručim se na kauč i sedim s rukama u krilu. Osluškujem njegove besne korake na spratu, zvuke trpanja stvari u malu torbu. Suze mi cure niz obraze i u okovratnik bluze, koji tek što je počeo da se suši. Čujem Risa u kuhinji i shvatim da je isključio plin ispod šerpe sa čilijem. Taj majušni trenutak obzirnosti gori je od svega što je mogao reći. Zarijem lice u dlanove.

Posle nekoliko minuta prene me njegov glas, odmah tu pored mene.

„Postoji li neko drugi?“

Podignem pogled, zblanuta. „Molim?“

„Čula si me. Postoji li neko drugi?“

„Naravno da ne.“

Ris okleva, pa doda: „Ne znam zašto plačeš. Htela si ovo.“

On zalupi vrata za sobom i to zazvuči kao pucanj iz pištolja.